

REDACȚIA:  
și  
ADMINISTRAȚIA:  
Deák Ferencz u. Nr. 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concurese, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

# BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICEAȘĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL  
ABONAMENTULUI  
PENTRU  
AUSTRO-UNGARIA:

Pe un an: 10 cor.  
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI  
STRĂINĂTATE:

Pe un an 14 franci.  
Pe 1/2 an 7 franci

Telefon pentru oraș  
comitat Nr. 286.

Nr. 1819/1912.

## Ioan,

din îndurarea lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al Aradului, Orășii-Mari, Ienopolei și al Hălmașului, precum și al părților adnexate din Banatul-Timișan.

*Iubitului cler și popor și iubiților deputați ai Sinodului nostru eparhial: dar și îndurare dela Dumnezeu Tatăl, și Domnul nostru Isus Hristos, împreună cu salutarea noastră arhierescă!*

Cu provocare la §§-ii 89 și 90 din Statutul Organic, convocăm Sinodul nostru eparhial al diecrei Aradului la biserica noastră catedrală de aici pe *Dumineca Tomii, adecă pe 1/14 Aprilie a. c. oarele 9 dimineața, în care zi, după săvârșirea serviciului divin, va urmă deschiderea Sinodului în sala mare a Seminarului diecezan.*

Ceeace se aduce la cunoștința tuturor P. T. D. deputați spre știre și orientare.

Arad, la 16/29 martie 1912.

Al tuturor binevoitor

**Ioan J. Papp m. p.**  
Episcopul Aradului.

*Notă. Îndatorați prin concluzul Nr. 44 al Sinodului din 1901, aducem la cunoștința Domnilor deputați sinodali, că nici un concediu nu se acorădă fără de cuvenita motivare și dovadă a cererii de concediu, urmând a se procede în caz contrar întru toate conform ultimelor dispozițiuni din § 59 al Regulamentului afacerilor interne.*

## Pe urmele lui Hristos.

În „Aradi Közlöny“ din 11/24 Martie 1912 cetim, că contele Károlyi Gyula a dăruit 1000 coroane baptiștilor din Curticiu drept ajutor la edificarea casei de rugăciuni. Deodată cu chitarea publicată a omului baptiștilor din Curticiu, roagă acesta pe toți domnii inspirați de aceleași sentimente nobile ca și contele Károlyi să le vină întru ajutor la edificarea casei de rugăciuni, iar *darurile să le trimită la adresa antistiei comunale din Curticiu, care le va promovă la destinațiunea lor.*

Curticiul e comună românească, cu aproape 8000 suflete, între cari abia sunt câteva familii negustori și industriași streini. Aici s'a ivit întâiaoară baptismul între parohienii noștri și de aici s'a făcut propaganda peste tot comitatul; iar contele Károlyi Gyula este marele proprietar din Macea și fostul comite suprem al Aradului sub coalitiție.

Contele Károlyi este un fervent romano-catolic, ține la credința și obiceiurile bisericești și și crește familia după îndrumările spiritualului romano-catolic, papismul lui s'a resimțit și în activitatea lui de comite suprem, când jidovii se tânguiau că sunt preterați la îndeplinirea posturilor comitatense. N'a făcut dar ce a făcut din sentiment religios, pentru că biserica noastră este mai aproape de biserica lui, și datorită lui eră să o întărească pe ia cu ajutoarele sale bogate, iar nu să-i întărească cuiul în coaste, căci baptismul este cuiul implantat de dușmanii noștri în coasta noastră, sectă persiflată altfel de biserica romano-catolică.

Ce este dar aceasta?

Biserica română este luată la țintă. Sectarismul baptist este un element distrugător de caracter național, prin ia să se distrugă caracterul național, al bisericești. Aceasta tendință explică și benevolența antistiei comunale de a se pune la dispoziția baptiștilor și a le face servicii, pe cari nouă nu ni le-ar face. Este mai mare sentimentul acesta antiromânesc al contelui Károlyi, decât sentimentul său bisericesc, atâta e tot.

Nu este aici vorba de prejudițiile ori se zicem de capriciile unui puternic al zilelor noastre, ci de semnele vremii; în gândirea contelui Károlyi se reflectează ideea dominantă a clasei la care aparține: biserica ortodoxă română nu este patriotică.

De aceea trebuie distrusă.

Sfinte Doamne, cum vecinic se renoește procesul ispitelor omenești.

Acest sentiment de slăbiciuni omenești apasă și atmosfera vremilor lui Hristos. Tocmai acum ni se deschide cartea patimilor lui Hristos. Aceea carte ne spune, că Hristos a fost tras în judecată ca răsvrător contra ordinii publice și ca

pretendent la regatul iudaic. Pe tăblița aceea infamantă ce s'a prefăcut în glorie eră doar scrisă vina lui Hristos: *Iuzi*, ce se tâlcuește a voit să fie regele iudeilor, pentru aceea a trebuit să moară.

Atât de clar eră formulată împărăția sufletească a lui Hristos: împreunarea tuturor într'o credință și într'o moralitate, încât n'a fost minte omenească să restorne adevărul acelei împărății; așa s'a iscodit tradarea de patrie, ca în numele patriei să fie restignit adevărul prin mână de călan.

Dar nu s'a risipit împărăția cerească, iată-o în noi cari suntem pe urmele lui Hristos și vestim împărăția morală. Avem și noi să pătimim pentru ia, acesta este destinul nostru, dar împărăția aceea este vecinică.

Vrem să zicem, că nu purtătorii vieții sociale cum e contele Károlyi și lictorii lor, antiștiile de sus până jos sunt primejdia noastră, căci aceste sunt numai evoluțiile luptei de existență. Puterea de viață este în noi. Noi n'avem să așteptăm ca alții să ne ridice biserică, să le ridicăm noi mai nainte în sufletele credincioșilor noștri, de acolo vor răsări și zidurile lor, cetățile împărăției morale.

Patunile curățesc sufletele. Acum intrăm în săptămâna patimilor, să ne facem o intrare duhovnicească în întreg fiorul focului lor curățitor, ca să iasă la iveală morala patimilor din care răsare mântuirea. Acum este vremea cuvântului și a înălțării sufletelor prin maiestrosul serviciu divin orânduit de biserică, ca să înțeleagă credincioșii ce este patima și jertfa adusă pentru mântuirea sufletului. Mai pe sus de toate însă se luam noi preoții duh de întărire de a umbla pe urmele lui Hristos.

## Date și fapte

privitoare la internatul din Beiuș.

Demnul „alfa” semnatorul articolului „Internatul din Beiuș” a săvârșit un lucru cuminte și folositor prin fixarea în coloanele revistei „Biserica și Școala” a constatărilor și reflexiunilor privitoare la situația internatului gr. or. din Beiuș.

Îi suntem mulțumitori. Pentru că a știut să scoată din ungherul prăfuit al uitării în raza preocupărilor actuale ale publicului mare, afacerea internatului din Beiuș singurul așezământ cultural gr. or. mai de seamă în întreg ținutul Bihorului. Căci internatul diecezan merită și trebuie să ajungă în focarul intereselor tuturor oamenilor de bine.

Articolul însă invoală în sine și trebuința unor lamuriri. Dl „alfa” rischează anume afirmația că organele administrative ale internatului n'au stărunit cu destulă tenziune asupra necesității de a crea o stabilitate în conducerea internatului și în prevederea catehizării elevilor gr. or. Cu nedrept se încredințează conzistorele noastre.

Conzistorul eparhial din Oradea-mare pătruns de datoria ce o are față de creșterea sănătoasă religioasă a intelectualilor de mâne, a sistematizat postul de catihet pe lângă gimnaziul gr. cat. din Beiuș încă în anul 1885, cu un beneficiu de 1200 cor. salar și 400 cor. bani de cvartir. În scopul îndeplinirii acestui post s'a publicat concurs, la care nu s'a prezentat nici un candidat. Astfel sarcina de a prevedea catehizarea a rămas și pe mai departe protopopului din Beiuș. Abia în anul 1895 s'a putut institui în calea concursului, publicat în atâtea rânduri fără rezultat, un catihet în mod definitiv, care s'a străduit a-și îndeplini cu conștiințiozitate chemarea sa grea dar sublimă.

La 1899 s'a înființat internatul. Jertfele pentru ridicarea acestui altar au fost bogate. Și astăzi contribuie încă comunele bis. cu anumite sume la acoperirea speșelor împreunate cu ridicarea și susținerea internatului. În urma lipsei de mijloace din care să se plătească un rector, catihetul a fost însărcinat și cu agendele rectoratului — creându-se astfel postul de rector-catihet. Dela înființare deci internatul a trebuit se lupte cu nevoi materiale.

Ajungând postul nou în vacanță întregirea lui nu s'a putut săvârși până în ziua de azi cu toate că an de an s'a scris concurs. La concurs nu s'au prezentat nici când bărbați, cărora să le poți încredința în mod permanent educația religioasă a tineretului și conducerea cu atâta rezponsabilitate împreunată, a internatului, ci numai teologi isprăviți și universitari neisprăviți.

A întemeia postul cu oameni căsătoriți este interzis în temeiul dispoziției §-ul 7 din Regulamentul pentru administrarea internatului, unde se zice: „rectorul să locuiască în internat și să fie necăsătorit”.

În ce privește edificiul internatului, din partea Consistorului din Oradea-mare în mai multe rânduri s'a arătat necesitatea adaptării edificiului vechiu. Nădăjduit că nu o să mai treacă multă vreme, până ce ni-se va da, să vedem, ridicat și organizat internatul după cum cere duhul vremii. Prefacerea în bine se va estinde și asupra catehizării.

Dl „alfa” își exprimă apoi mirarea că pentru ce nu s'au făcut pașii necesari la P. S. Sa părintele Episcop Dr. D. Radu: „ca spre scopul propunerii religiei pentru elevii gr. or. rom. să cedeze un local la gimnaziu”, și anticipează cu mult optimism neîntemeiat — „că acela care a deschis porțile internatului de fete și pentru gr. orientali, — ar fi deschis și porțile gimnaziului pentru ei”. — Aici să stăm puțin și să vorbim din acte!

Deja în anul 1895 Conzistorul Orădan reacearcă prin o adresă episcopatul gr. cat. din Oradea-mare de a pune la dispoziția catihetului gr. or. o sală în edificiul gimnazial în care să se țină catehizarea. — La cercetarea aceasta s'a răspuns următoarele: — „vinu cu. totă onoarea a încunoștința pre acelu Ven. Conzistoriu cumcă foră a ne demite în ponderarea motivelor produse, acele simpluminte le trecem cu vederea, dedre-ce În Ministeriu r. u. de Culte cu gr. Rezoluțiunea dein 22 Iuliu 1891 Nr. 19523 chiar cu privire la gimnaziulu de Beiușu nu a făcut neci o observațiune facia de modalitate și datina vigente pentru propunerea religiunei elevilor apartienutoriu confesiunilor; șarea datina acestui Ordinariatu voindu a o sustinē pentru totu-de-una nu pōte deferi cererei espuse. — .... În fine nu potu trece cu vederea și se nu reflectezu și la acelu motivu pre baza căruia se cere țienerea studiulu religiunei între păreții gimnaziulu, ca anume să se pōtă țiene disciplina morala și se pōtă fi controlată de catra direcțiunea

gimnasiale. La carea motivarea observu că pentru tineria disciplinei morale și controlarea diligenței în prima linie e îndatoratu a supraveghia catihetul, ăra dăcă acestua nu de ajunsu, are Ven. Conzistorul organele sale și-i stau la dispușetiune tôte medlocele, ca precei renitenți și negligenți se-i astringa la împlinirea dătorinței. Oradea-mare, dein Sied. Conzist. ținuta în 26 Decembre 1895. Paulu Vela vicariu gen. episcopesc.

Să mergem mai departe! În anul 1897 Consistorul orădan intervine din nou prin actul său de sub Nr. 1530 șc. 1897 la episcopul de pie memorie Mihai Pavel în cauza unei sale de învățământ; „deoarece profesorul-catihet este necesitat a ținea orele de catehizății în școala profesională poporală, în timp nepotrivit, după terminarea prelegerilor adevă seara“. Și de data aceasta încercarea a fost zădarnică.

La 1902 gimnaziul gr. cat. se amplifică, salele de învățământ se înmulțesc, — o împrejurare care determină organele noastre de a recerca din nou episcopatul ca cel puțin acum, când sunt încăpări îndeajuns să binevoiască a pune la dispoziția catihetului gr. or. o sală în care să se facă catehizarea. Motivele învoicate și de data asta au fost „trecurte cu vederea“!

La 1904 în sprijinul acestei afaceri intervine și conzistoriul din Arad cerând Ven. Ordinariat: — „Să dispună ca direcțiunea gimnaziului gr. cat. din Beiuș cu începerea anului școlar 1904/1905 să pună la dispoziție și pentru catehizarea elevilor noștri gr. or. o sală de învățământ în localul aceluia gimnaziu“. Actul are Nr. 3795/1904, datul 29 iuliu (11 aug.) 1904 iar subscieri: Din încredințarea P. S. Sale Dlui Episcop diecezan G. Popovici, ref. asesor cons.

La recercarea aceasta să trimită următorul răspuns caracteristic Prea Sf. Sale Episcopului de Arad: „Nr. 3068/1904 Ilustrisime Domn Episcop! Incredințatul Ilustrității Voastre cu scrisoarea sa din 29 iuliu a. c. Nr. 3795 resuscitând afacerea așezării catredrei de religiușe pentru elevii de confesiunea Ilustrității Voastre între păreții arhigimnaziului gr. cat. din Beiuș am onoarea a Vă rescrie Ilustrității Voastre, că acest ordinariat încercările din aceasta direcțiune nu le-a aflat de motivate încă nici pentru aceia pentrucă dăcă din primința aceasta a putut fi scutit caracterul greco-catholic al gimnaziului, când antecesorii Ilustrității Voastre n'au avut încă internatul spațios din Beiuș, acuma când sustă acel internat astfel de încercări se par a nu avea chiar nici un înțeles. — Oradea-mare Sed. conzistoriului din 25 August 1904 serv. umilit Dr. Augustin Lauran vicar gen. episcopesc“.

În septembrie al aceluiaș an înalt Prea Cuvioșia Sa Dl vicar eppesc Vasile Mangra din partea Consistorului gr. or. din Oradea, adresează P. S. Sale Dlui Episcop Dr. D. Radu următoarea scrisoare motivată: „Hotărîrea aceasta (din 25 August 1904) pe cât de jicnitoare sentimentului nostru de stimă și respect cel avem pentru confesiunea bisericeii gr. catholice, pe atât e de contradictorie cu intențiunea piosului fundator al gimnaziului din Beiuș care de și a dat dimnaziului caracter profesional gr. catholic, l-a ridicat însă pentru ținimea provinciei Beiusului (juventuti huius provinciae) poporată atunci ca și astăzi în prevalența cu creștințioșii bisericeii gr. orientale. Și dăcă caracterul confesional gr. catholic al gimnaziului nu s'a alterat și nu se alterează prin primirea și instruirea tinerilor gr. orientali în acest gimnaziu, tot așa nu se va altera caracterul confesional al aceluiaș nici prin cedarea unei sale aparte în interiorul său pentru predarea religiușei elevii gimnaziului aparținători confesiunii gr. orientale, căci instruirea cu doctrina religiușei e „conditio

sine qua non“ la educațiunea morală a tinerimei și autorității școlare și încumbă datoriu a îngrijii deopotrivă de educațiunea ca și de instrucțiunea tinerimei școlare, astfel școala n'ar răspunde deplin misiunii sale.

Generosul fundator a intenționat și dispus prin testamentul său ca, tinerii de religiușe gr. or. să se împărțasească nu numai de binefacerile instrucțiunii și ale educațiunii în gimnaziul său, ci să fie părtași încă și din fundațiunea de pâne, alături cu cei de religiușe gr. catholică; iar când gimnaziul, din ori ce cauză nu s'ar putea înființa, ori s'ar desființa oarecând pentru cazul acestă, dispune espres, ca capitalul fondat împreună cu cenzul edificiilor legate să se prefacă în stipendii pentru tinerii români, fără osebire de confesiune, dând numai preferință celor de religiușe gr. catholică, deci fără a eschide pe cei de religiușe gr. orientală.

În sollicitudinea sa pentru instrucțiunea și educațiunea religioasă a tinerimei de confesiunea gr. or. consiliul școlar al gimnaziului în ședința din 6 Februarie 1851 a sulevat chestiunea ca în planul de organizațiune al gimnaziului să se fixeze ore destinate pentru propunerea religiușei tinerilor gr. or. și numai din acel motiv nu s'au luat ore distincte în programul studiilor pentru doctrina religiușei ortodoxe, că „învățătorul neunit de doctrina religiușei n'ar putea fi dotat din fondul cat. al studiilor“.

Ce privește al doilea motiv invocat, trebuie să constatăm din nou că sală corăspunzătoare în internatul diecezan pentru propunerea religiușei nu avem, dar și dăcă am avea disciplina internatului nu permite instalarea de catedră în interiorul său, iar de altă parte, disciplina școlară reclamă instrucțiunea elevilor ordinari în studiul religiușei ca și în celelalte studii obligătoare, să se facă în gimnaziu, sub nemijlocita supraveghere și controlă a directorului. Aceasta o pretinde chiar și legea regnicolară și ordinațiunea ministerială relativ la școalele medii. Nu putem dar să pricepem cum s'ar periclită caracterul confesional gr. catholic al gimnaziului prin împlinirea pretensiunii noastre juste, basată pe lege și pe motive pedagogice, mai ales că jumătate din populația gimnaziului o formează tinerii de religiușe ortodoxă! Oradea-mare la 4/17 septembrie 1904 Vasile Mangra vicar eppesc“.

La adresa aceasta cu atâta temei de-a provoca altă dispoziție în cercurile conducătoare ale gimnaziului față cu cererea noastră justă, Conzistorul gr. cath. orădan răspunde: „că mantinem, și pe mai departe hotărîrea luată în cauză de Conzistorul nostru episcopesc și comunicată prin scrisoarea noastră de dat 25 Aug. 1904 Nr. 3068 (V. răspunsul de mai sus!)

Care va să zică cererea conzistorului nostru s'a refuzat pe motiv ca să fie „scutit“ caracterul gr. catholic al gimnaziului de profanarea schismaticilor neuniți! Sritorul acestor rânduri, inspecțiunând internatul din Beiuș precum și prelegerile din studiul Religiușei, a constatat, că catehizarea în urma lipsei de sală în internat, trebuie să se țină în o odăie scundă mucedă și nesănătoasă din preajma internatului. Imediat a făcut pașii necesari, recercând direcțiunea gimnaziului să binevoiască a designa o sală în edificiul gimnaziului pentru ca, educațiunea religioasă a elevilor gr. orientali să nu sufere și să nu se primejduiască sănătatea școlarilor. Dl director a răspuns că pe lângă cea mai mare bunăvoință nu poate să satisfacă cererea de altă parte din pricină că la un astfel de lucru patronii gimnaziului nu s'ar învoi cu nici un preț.

În ce privește deschiderea porților internatului

de fete, afacerea aceasta implică o bună doză de șovinism confesional.

În anul 1898 protopopul Vasile Papp din Beiuș face arătare că elevele gr. or. din internatul de fete gr. cath. nu cercetează prelegerile de catehizare și nici biserica „deoarece nu le permite direcțiunea internatului“. În temeiul acestei arătări Consistorul orădan rețeară direcțiunea internatului „a admite ca catihetul nostru să poată umbla în internat pentru catehizarea fetelor gr. or. române și să le propună religia“. La cercarea aceasta direcțiunea răspunde precum urmează: *Internatul numai sub acea condițiune pōte se întindă mâna de ajutor părinților gr. or. la creșterea fetitelor lor, dacă acestea vor fi împărțite fără excepțiunea întru tōte la acelaș tratament și aceeaș educațiune cu celelalte eleve a internatului și în cât pentru dānsele nu pretind a se face dispozițiuni speciale cari ar fi în greumântul și în contra cu statutele internatului. După ce regulamentul internatului nu admite ca și se facă nici o deosebire și excepțiune între eleve, nici într'o privință, direcțiunea internatului nu este în poziția de a pune la dispozițiunea catihetului gr. oriental sală de învățământ. Beiuș la 21 septembrie 1898. Alexandru Gera curatorul internatului de fete din Beiuș“.*

Tot astfel glăsuesc și răspunsurile ulterioare în această afacere. Abia la 1910 li se permite elevelor gr. or. să cerceteze prelegerile din studiul Religiei dar și acum numai afară de internat, la școala confesională gr. or. ori în casa parohială. Până la data aceasta elevele gr. or. din internatul Pavelian nu se împărțeau de instrucțiunea religioasă în mod sistematic, ei făceau simplu examen sumar la finea anului dar și acesta mai mult de dragul clasificăției.

Le comunicăm acestea pentruca să se știe și să se cunoască sta ea adevărată a afacerii:

Oradea la 7/20 martie 1914.

Dr. Nicolae Regman  
secretar consistorial.

## Educația

în lumina problemelor ei fundamentale.

De V. Simiganoschi.

—Urmare—

### II.

Digestia alimentelor se face prin două feluri de funcții. Una e mecanică și alta e chimică. Funcția mecanică le desface din gros prin influința termodinamică a căldurii din stomac și prin cea hidrodinamică a fluidelor consumate. Al doilea fel de funcții de natură chimică are atribuția, să disolve alimentele — mecanic discompuse — prin analiză și prin sinteză să le aformileze în materii organice. Dară nu toate materiile alimentelor consumate se asimilează corpului, ci numai părțile esențiale și solubile, apte a da putere organică, pecând celelalte neasimilabile se escretează ca un sediment nefolositor.

Acest proces organic are parabola sa adevărată și în viața sufletească. Procesul digestiei intelectuale petrecut în sufletul copiilor este încă de două feluri, mecanic și critic. Calea aceluia mecanic este memorarea sprijinită prin zel și sârguință, calea celui critic este priceperea sprijinită de analiză și sinteza intelectuală. Amândouă însă se ajută reciproc. Memoria de natură mecanică se sprijinește pe pricepere, care i-și comandă materialul necesar dela memorie. În raport normal și armonios memoria are să fie de o putere

cu priceperea, fie că amândouă sunt tari, fie că ele sunt slabe. În primul caz măestrul pedagog are înaintea sa un exemplar de forță, iară în al doilea un slăbănog. La esemplantările de categoria mijlocie se numesc copiii aceia, cari arată între pricepere și memorie lipsă de echilibru, adică ori memoria e mai puternică decât priceperea ori priceperea decât memoria. Cei de primul fel prin sârguință acopăr slăbiciunea priceperii, devin oameni mari, dară prin diplome, mecanicieni, sistematicieni și omenimei de puțin folos, pe când cei de felul al doilea fără să poată obține diplome brilante devin folositori omenimei, pentrucă pricep rostul muncii și a vieții omenești.

Aceste deosebiri de capacitate postulează o tratare individuală, dacă educația tinde la o creștere de oameni solizi în toate manifestățiile lor. Din acest motiv e mai de folos, a grupa copiii după capacitate care este forța cea vie și condiția bunelor isprăvi în societatea omenească, decât după materiile petrecute, pentrucă nu aceste, ci dezvoltarea capacităților, spre a fi puse în serviciul binelui comun, sunt scop primar și final într'o educație sănătoasă.

Gradația după capacitate dă mână liberă la o tratare individuală, a ocupa inteligența treptat cu dezvoltarea ei și a o fortifica până la maximul posibil, gradația după clase și materii, care în primul rând forțează cu îndoparea materiilor, nu poate produce oameni de forță, pentrucă li lipsește metoda unitară și pedagogul nu se poate ocupa indeosebi și destul de intensiv cu fiecare copil. Din aceste legi psihobiologice rezultă, că instrucția didactică nu are să forțeze numai cu îndoparea mecanică a materiilor, cari cu timpul și așa cad pradă uitării, cum la digestia fizică materiile netrebuincioase se escretează, pentrucă nu pot fi folosite pentru înputernicirea organismului. Cifrele, datele amănunte, formulele memorate puțin ajută pentru a pricepe rostul vieții și a face în vălmășagul referințelor, teoriilor, vederilor și apucăturilor omenești o selecție rațională, ci numai asimilarea acestor cunoștinți într'o pricepere adâncă poate aduce folos, căci noi învățăm nu ca să știm cîte cele învățate, ci ca din dānsele să porțim de înțelegere, precum nu mîncăm ca să purtăm o burtă plină, ci ca să ne fortificăm organismul prin puteri de viață. Din acest motiv instrucția are să forțeze cu priceperea, cu gândirea și cu orientarea, materiile au să-i fie numai mijloace spre acel scop superior. Cel ce pricepe, aceluia memoria li stă de îndemână, ca memorarea să-i vie de sine, iară cel ce nu pricepe, înzădar are memorie. Va memora azi, ca mâne se uite. Prin urmare memorarea cu priceperea au să fie stăruinți paralele ducând la una și aceeași țintă. Dară fiind că e mult mai ușor, a preda numai materiile și a cere cunoștința lor, decât prin muncă intelectuală a stoarce din cartea moartă puterea cea vie, de aceea în ziua de azi instrucția în cea mai mare parte e mecanică și de puțin folos.

Instrucția prin gândire spre pricepere postulează de o educație sănătoasă presupune la învățator cunoștința profundă în disciplinele, ce le predă, o separare a părților esențiale de cele neesențiale, căci „bene dixit, qui bene distinguit“, o forță puternică de gândire, o cunoștință temeinică despre mijloacele și scopul instrucției. Prin faptul incontestabil, că instrucția nu se face numai pentru oră sau numai pentru obiectul respectiv, sau numai pentru timpul cursului școlar, nici numai pentru inspector, care controlează felul muncii, prestată în școală, ci ea se face pentru viața, pentru ca generația fragedă devenind adultă, să fie

dotată cu priceperea referințelor vieții și a mijloacelor de a le oferi peptul, de aceea pe lângă știință pedagogul adevărat are să aibă și iubire caldă și tragere de inimă pentru o cultură solidă a poporului său, căci unde este iubire spre misiune, acolo prisosește și cunoștința, iară unde aceea lipsește, nu ajută nici cea mai vastă știință. Din acest motiv fiecare popor are dreptul natural să-și ceară învățători naționali pătrunși de bună voință pentru prosperarea binelui său.

Dacă simplii meseriași se mândresc cu priceperea muncii lor, cu atâta mai vărtos are învățătorul datorința să-și câștige pricepere în arta educației, care nu durează operi moarte ci rădică generații întregi și pune temelia binelui social. Analog cum în arta strategică izbânda depinde de agerimea și iscusința generalilor, astfel și fericirea omenimei e condiționată de sistemul educației, care în ziua de azi nu e la culmea menirii sale, pentru că statul nu ține la bărbați de forță și lumină și de caracter firm, ci la unelte oarbe în mecanismul său. Prin aceasta deviație anomală el își subminează sângur temelia existenței sale, căci tot ce nu e clădit pe putere morală, e ca casa zidită pe năsip. Cine se sprijinește pe unelte oarbe, e ca cel ce se razimă de umbra sa.

2. A doua condiție a vieții sufletești este gândirea, fără de care instrucția e moartă, ca corpul fără muncă.

Precum alimentele consumate se cer mistuite, ca să poată nutri corpul, așa și materiile învățate se cer gândite, ca să poată fi asimilate în cunoștinți folositoare. Instrucția și educația croită pe planul gândirei este fundamentul puternic, care garantează durabilitatea și soliditatea celei mai grandioase clădiri culturale, pentru că puterea și garanța ei fondează în forța intelectuală și morală a omului, pecând o-instrucție mecanică prin o simplă îndopare de precepte fără de gândire și asimilare e analogă cu un stomah debil, care nu poate mistui. Individul nenorocit și prin o atare instrucție paralizată, având puterea sa în cărți, el în sine poartă germele decadenței sale intelectuale, și nici când nu poate progresa cu timpul ci e robul literiei moarte. Materiile deprinse mecanic fac tot subiectul său și ori ce atac la adresa teoriilor învățate, e un atentat la viața sa, și când acele prin un sistem nou se restoarnă, nenorocitul apune cu danșele. Dascălul care nu deprinde elevii săi a gândi, e un mecanician, care făcându-se vinovat de tâmpirea și zăluzirea unei generații întregi e cel mai ordinar criminal, pentru că o dispoaie de cel mai vital al ei avut.

Ca corpul, așa și sufletul are lipsă de hodină. Prin faptul că sufletul nu poate nici când pauză și o neîntreruptă încordare e de tot dăunătoare, de aceea instrucția, spre a da fragedului intelect cât de multă ocazie la hodină și reculegere a forțelor, materiile are să le îmbrace într-o formă potrivită distracției sufletești, prin care vrând să distragă învață și învățând distrage. Alternativă sânt de intercalat istorioare și epizoade hazli s'au înălțătoare. Mai bine învață celce învață fără să vree, decât celce prin prea multă povară produce apatie contra învățaturii. Cea mai aleasă recreație o oferă învățătorul ilustrativ și demonstrativ, pentru că intelectul se preumblă prin regiuni nouă, de unde adună puteri înnoite.

În genere, ca instrucția să nu fie obositoare, învățătura în dânsa are să fie ca sarea în bucate, căci ce-i prea mult nu-i sănătos.

Prin faptul, că instrucția de azi nu e croită după viață ci după planul mort, care fiind prea pretențios nu permite, nici gimnastica gândirei nici satisfacerea

naturală a recreației] sufletești, deaceea învățământul e din cale afară ostenitor atât pentru elevi, cât și pentru învățători. Consecvența stringentă a acestor încordări afectate este enervarea intelectuală și morală, sub care suferă azi școala, de aceea și apatia poporului pentru amplificarea cunoștințelor obținute în școală. Pe lângă acest sistem irațional, ce poate fi mai firesc, decât un disgust pronunțat și produs prin nefasta hipertrofie, care după norma extremelor precipitează în atrofie. Ținând socoteală de debilitatea generațiilor de azi, de etatea fragedă a elevilor, de postulatele esențiale ale industriei constat necesitatea absolută a unei arondări în planul de instrucție, precum și necesitatea unei reforme în tehnica instrucției la fel cu problema unei educații sănătoase și armonice. Trecând în revistă instrucția veche cu planul ei modest, cu cultivarea paralelă a puterilor fizice și mulțimea geniilor și a caracterelor produse de acele timpuri și paralel încordarea afectată de azi, nervositatea îngrijitoare sub care omenimea se istovește fizic, intelectual și moral, cunoaștem, fenomenala sterilitate de genii și lipsa de caractere mari e consecvența naturală a acestui nenorocit sistem de educație pripită. Aici se potrivește proverbul, care zice, că de mulțimea copacilor nu se vede codrul și de atâta lumină nu mai văd cu ochii. Vorba ceea, ce'i prea mult nu-i sănătos. Ceterum censeo, Cartaginem esse delendam. Disființarea unui ordin vechi se face pentru nefoliosul său. (Ebr. 7 18).

Va urmă.

## „Ce va să zică?”

(Răspuns „Revistei Preoților”).

În Nr. 9 din a. c. al revistei noastre „Biserica și Școala” s'a publicat raportul scrisurii despre sinodul protoprezbiteral al Timișorii. Nu eră un raport amănunțit, ci numai niște impresii despre momentele mai însămnate ale vieții religioase din acest tract, discutate în sinod, fără tendințe de a jigni pe cineva. Și tot, ce am scris, conține numai purul adevăr, pe când concluziile, ce le-am tras, sânt emanațiuni din firea lucrurilor.

Cu toate acestea „un membru sinodal” în Nr. 11 al „Revistei Preoților” din a. c. crede, că nu știu cui i-ar face vr'urr bua serviciu, comentând tendențios articolul meu, și denaturându-i senzul, trage de păr concluziile, pe cari eu nu le-am făcut. Cu un cuvânt îmi face proces de intenții. Apoi, ca să se recomande și mai bine, afirmă, că am „inventat preoți inconstii de a lor misiune”; mă gratifică cu atribute de: „lășitate”, „cinism condamabil” (ca și când D-Sa cunoaște și cinism necondamnabil) și în fine ridică protest în contra afirmărilor mele.

Față de această procedură inexplicabilă, cu permisiunea P. O. Redacțiunii, voiesc a da răspunsul ce mi-se cere.

Pasagiul prim reprodus în „Revista Preoților” din textul meu e eronat și tendențios comentat. După ce am lăudat fapta Remeteșilor, cari și-au zidit biserică prin eiectare am zis: „Și dacă ne cugetăm, că sânt comune, unde însuflețirea spre astfel de fapte pornește dela popor și nu dela preot; apoi că sânt comune, în cari prin îndemnuri stăruitoare și conducere înțeleaptă s'ar putea mai mult face, decât în comune de mâna a doua ca Remetea; frebuie să recunoaștem vitalitatea poporului nostru și că unde are conducă-

tori buni prosperează". Aceasta e o frază din 2 premise și 2 concluziuni, iar fiecare concluziune își are premisa de care se referă, ținând ordinea dreaptă. Cine să nu observe aceasta? În acest text află „un membru sinodal”, că eu am inventat preoți, dela cari „nu pornește nici o însufiețire spre fapte bune”. Oare invenția să fie? Ba, e fapt, și încă aproape de Dsa. Dacă cumva n'a fost atent în sinod, întrebe pe părințele protopop, că în cursul discuției asupra raportului prezidial, care a amintit despre o comună, că credincioșii ei au venit la dânsul în deputațiune, din proprie inițiativă, declarând, că voiesc să-și zidească și ei biserică. Iar eu știu despre oamenii aceia și mai multe: cum ei au stărut, de mult pe lângă preot; dar acela nu s'a mișcat. Iată acest caz l-am avut în vedere la tilcuirea frazei de sus. Dar știu și alte cazuri.

Spune neadevăr „un membru sinodal” când susține, cumcă eu regret, că sinodul nu s'a ocupat cu cauza sectelor religioase. Eu am zis numai, că putea fi interesantă. Și nu corespunde adevărului, că eu unicul am fost interesat în această cauză, fiindcă am sectari. Am fost de față reprezentanții mai multor comune cu sectari. Și o discuție ca aceea, de bunăseamă interesează, dar pentru mine nu e edificatoare. Deși am 3 familii de sectari, de origine sârbi, în comună, nu mă tem de sectă. Eu cunosc procedura. Credincioșii mei cercetează mai bine sf. biserică ca de altă dată. Cele 3 familii sectare, încă s'ar reîntoarce dar li-e rușine.

E interesant a ști, că ce voiesc „un membru sinodal” să bănuiască cu cazul sectelor religioase? Eu am raportat corăspunzător adevărului, dar fără tendință de a jigui. Și natural, că dacă n'a solicitat nime discuția asupra sectelor, s'a trecut mai departe.

De tot bine se recomandă „un membru sinodal” cu lecția strășnică, și nu cu puțină „ocoșală”, vorba Dsale, ce voiesc a mi-o da asupra punctului ultim din textul meu. Zice, că e „evident cinică” (?) observarea mea „că de astădată clasa economilor a fost mai bine reprezentată; sâmn, că economii încep a-se emancipa de sub influența preoților și a învățătorilor, precum și aceștia doresc a-se emancipa de sub influența altora”. Și continuă: „De ce oare raportul are lașitatea (?) a nu spune, că de sub a cui influență vrea preoțimea și învățătorimea să se emancipeze... „Nu m'am așteptat, ca un „membru sinodal” să fie atât de scrupulos, încât fără „lașitate” să-mi ceară astfel de detalii. Și ca să se convingă că eu nu sunt „laș” i-o spun aci: eu conzider de lucru cunoscut, cum s'a discutat în ziaristică, în timpul mai recent, că printre învățători s'a scurs un curent, care purtă ideia emancipării de sub „stăpânirea preoților”; iar preoțimea — martoră e „Revista Preoților” — până azi oare n'a reclamat neconținut dreptul de emancipare, prin organizare, — și de ce n'aș mărturisii, că și eu doresc aceasta, dacă se poate realiza, — ca ei să-și vază de trebile lor independent de oficialitatea bisericească. Adevăr e s'au nu? — Am totuși satisfacția, că lecția strășnică m'a scos din întunec la lumină: fără de ea puteam confunda noțiunile și în loc de emanciparea morală a preoților puteam înțelege emanciparea de subordinația oficială. Îmi mai rămâne să doresc a afla dela un „membru sinodal” cum aș avea să înțeleg „emanciparea și independința morală a preoțimei”, pentrucă de astădată explicarea i-a fost prea vagă în această privință. Deci: „ce va să zică?”

Apoi, de, nu poate fi „cinism” când afirm adevărul, că în sinod de astădată mulți economi au înlocuit pe inteligenții de altă dată, și că ei doresc emancipare. Să dovedesc? Dela sinod spre casă conveni-

sem cu 2 membri, țărani. Și pe vremuri, din comunele lor erau aleși învățătorii. Iam întrebat de ce așa? Ne-am săturat de învățători, răspunde cel din comuna C. Membrul din comună S. Îmi istorisă detalii despre învățători pe cari nu le ascultam bucuros și zicea: „Voiam să-mi spun și eu plânsorile în sinod, dar sunt novit; ci până altădată”. M'a uimit, cum știă paragrafi din Statutul Org. Deci, nu poate fi „cinism” nici afirmarea mea, că „în sinodul protopopesec ar avea (țărani) teren să se răfuiască” (cu preoții și inv.) cu toate, că „un membru sinodal” susține, că nu poate fi vorbă „nici de răfueli închipuite în fantazie”. La acestea își răspund, Domnule „un membru”, că dacă n'ai fi fost în sinod și n'ai fi auzit pe economul din I cum își apostrofă preoții, zicând, că nu predică și de aceea la ei se lăfesc sectele, nu m'aș miră; așa însă îndrăzneala Dsale, ca a unui martor ocular, e uimitoare. Nu vezi dovada?

Dar, Dle „un membru sinodal” a fost în sinod și o vociferare lipsită de bun simț. La aceasta un venerabil membru mi-s'a exprimat: „Eu n'am crezut, ca părintele (?) să fie așa neserios”. Și vezi, eu am înlăturat-o din raportul meu, ca să nu ating susceptibilități. Deci fără tendințe.

Din acesta invederează, că impresiile mele se întemeiază pe fapte și adevăr și nu sunt închipuiri, așa, că nu eu vorbesc, ci faptele. Prin urmare: „cinism” „lașitate” și celelalte epitețe, nu pot fi de loc atributele mele, ci ele sunt podoaba „unui membru sinodal”. „Stilul este omul”.

Raportor.

## Aviz!

Rugăm pe toți abonații foii noastre și datorații noștri de toate categoriile să ne administreze sumele cu cari ne datoresc, ca astfel să ne cruțe de spesele îmbinate cu provocări speciale.

Cu stimă:

Administrația „Tipografiei și a Librăriei Diecesane”.

## CRONICA.

Primirea în școală de surdo-muți. În școala de surdo-muți din Arad se primesc elevi pe clasa primă pentru anul școlar 1912/13 din comitatele Arad, Békés, Bihor și Cenad precum și din Aradul-nou. Cei săraci se vor împărtași și de un ajutor pentru susținere. Rugările pentru primire sunt a se înainta până în 15 aprilie st. n. Cu informații amănunțite servește ori și cui direcțiunea institutului.

### Poșta administrației.

Iosif Moldovan preot Ortiteag. Suma de 12 cor. — primită în 13 l. crt. am computat-o: Pentru publicarea licitațiunei minuende 7 cor. —, în contul abonamentului la foaia „Biserica și Școala” 5 cor.

## Aviz!

Testimoniul de cvalificațiune extradat din partea comisiei examinătoare sub Nr. 4057/504 com. esam. 1892, în mod necunoscut l'am perdut, de datul, Arad 1892, IX/17-lea.

*Mihai Petroviciu*  
învățător.

1—3

## Concurs.

Pe baza decisului Venerabilului Consistor din Oradea-mare de sub Nr. 262/29 Bis. 1912 pentru îndeplinirea parohiei vacante Ciuntâhaz cu filiile P. Ho-dișel și Stoinesti de clasa III se publică concurs din oficiu, cu termen de atingere la 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt: 1. Casă parohială cu grădină; 2. pământ arător și fânaș de 14 jug. 266 org. 3. competență de pășunat: 7 jug. 800 org. 4. birul câte jumătate măsoară cucuruz dela 170 Nre de căși din tustrele comunele. 5. câte o zi de lucru dela fiecare casă, à 80 fil. 6. stolele îndatinat și 7. întregirea dotațiunii dela stat.

Reflectanții cu observarea strictă a §. 33 din regul. pentru parohii, au a se prezenta la sf. biserică din Ciuntâhaz pentru a-și dovedi desteritatea în cele rituale și pentru a predica, având recursele lor a le înainta la subscrișul în Feketegyörös.

F. Girișiu la 14/27 martie 1912.

*Petru Serbu* protopresbiter.

—□—

1—3 gr.

Prin rezoluțiunea Ven. Consistor dto 16/29 febr. 1912 Nr. 802/1912 decretându-se sistemizarea capelăniei temporale pe lângă ambii preoți din St. Mihail-român (Bégaszentmihály, pprezbiteratul Timișorii) prin aceasta se publică concurs pentru îndeplinirea acestui post, cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Capelanul ales va beneficia câte una a treia parte din toate venitele parohiale dela ambii preoți; tot așa și câte una a treia parte din birul legal. Pământul ce-l va beneficia capelanul câte una a treia parte este designat prin declarațiunea ambilor preoți din 10/23 martie 1912 aflătoare la acest oficiu sub Nrul 265/1912. Alesul capelan va deveni paroh la acea parohie, carea mai decurând va ajunge vacantă.

La concurs vor fi admiși numai reflectanții cu cvalificațiunea regulamentară pentru parohii de clasă primă. Recursele sunt a se trimite la P. On. Oficiu pprezbiteral în Timișoara (Temesvár-Gyárvaros). Recurenții vor avea să se prezinte cu observarea §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii în s. biserică din loc, spre a-și arată desteritatea omiletică și rituală. Alesul are se supoarte sarcinile publice după beneficiul său și să provadă fără alta remunerație catihizația la școalele conf. locale.

*Comitetul parohial.*

Cu consenzul ppresb: *Dr. Tr. Putici.*

—□—

1—3

În conformitate cu rezoluțiunea Ven. Consistor rom. din Arad de sub Nr. 1383/912 cu această se scrie de nou concurs pe stațiunea învățătorescă vacantă din Buzad protopresb. Lipovei, cu termen de

30 zile dela prima publicare în org. oficios „Biserica și Școala“, pe lângă următoarele emolumente:

1. În bani gata 1000 cor. 2. Locuință în natură, cu grădină de legumi, în preț de 120 cor. 3. Pentru conferință 20 cor. și pentru scripturistică 10 cor. 4. Dela înmormântări unde va fi poștit dela copii până la 7 ani 60 fil. dela cei trecuți de 7 ani precum și dela cei ce se bagă în biserică 1 coroană dela cei cu liturgie 2 coroane. Cvinevenalele se vor cere dela stat.

De curățenia locuinței învățătorului pe din lăuntru și pe din afară, se va îngriji alegândul învățător, iar de încălzitul salei de învățământ se va îngriji comuna bisericască.

Alegândul învățător va avea să provadă cântoratul în și afară de sf. bis. și să instrueze Elevii în cântările bsericești, și să conducă elevii în dumineci și sărbători în sf. biserică fără altă remunerațiune.

Ceice doresc a ocupa acest post învățătoresc, vor avea a-și înainta recursele lor, ajustate conform Regulamentului și adresate comitetului par. gr. or. rom. din Buzad M. O. Oficiu ppresc în Lipova (Lippa) până la termenul indicat, având a se prezenta în acest timp în sfta bis. spre a-și arată desteritatea în cele cantorale.

Buzad 24 aprilie (7 maiu) 1911.

*Comitetul parohial.*

În conțelegere cu: *Fabriciu Manuila* protopresbiter inspector de școale.

—□—

2—3

Autorizat prin rezoluțiunea Venerabilului Consistor de sub Nr. 5463/1911 prin aceasta escriu din oficiu concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“, pentru îndeplinirea parohiei devenită vacantă în Cerneteaz (protoprezbiteratul Timișorii), prin moartea preotului fost acolo Ignatie Spân.

Beneficiul se compune din folosirea sesiunii parohiale, stola normală și birul legal, cum s'a prestat în natură și pân'acum. Sarcinile publice după acest beneficiu are să le supoarte alesul.

Parohia fiind de clasă primă dela recurenți se cere cvalificațiunea regulamentară pentru atari parohii. Recursele sunt a se așterne oficiului pprezbiteral gr. or. rom. din Timișoara-Fabric. Reflectanții vor avea să se prezinte cu observarea §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii în sf. biserică d'acolo, spre a-și arată desteritatea omiletică și rituală.

Timișoara-Fabric, 5/18 Martie 1912.

*Dr. Tr. Putici*, m. p. pprezbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din Selseu-Cighirel, în conformitate cu concluzul Ven. Consistor diecezan de sub Nr. 7615/911, prin aceasta se escrie concurs, cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficial: „Biserica și Școala“.

Venitele acestei parohii sunt:

1. Uzufuctul sesiunii parohiei vacante, cu toate drepturile împreunate; 2. uzufuctul grădinei de sub Nr. 197 (din colțul străzii); 3. birul rescumpărat cu 200 cor., solvinde dela epitropia culturală treilunar; 4. stolele legale; eventuala întregire a dotațiunii dela stat.

Casă parohială nu este, ear dările publice după beneficiile de mai sus, le va plăti alesul.

Tot alesul va fi îndatorat a catehiza la școala gr. ort. rom. fără altă remunerație.

Parohia e de cl. I. deci dela reflectanți se pre-tinde cvalificațiune pentru parohii de cl. primă.

Rugările de concurs, ajustate conform Regu-mentului

Seleuș-Cighirel, — sunt a se înainta P. O. Oficiu protoprezbiteral gr. ort. rom. din Boroșineu (Boroșjenő), ear reflectanții pe lângă observarea strictă a celor cuprinse în §. 33 din Reg. pentru parohii, vor avea a se prezenta în timpul legal, în s. biserică din Seleuș-Cighirel, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și'n oratorie.

Seleuș-Cighirel, din sedința comitetului parohial, ținută la 21 noemvrie st. v. 1911.

*Teodor Șandru*  
preș. com. par.

*Teodor Mișcoiu*  
not. com. par.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* ppresbiter.

—□—

3—3

Pentru întregirea postului de învățător dela școala conf. gr.-or. rom. din Pădurani, tractul Belinț, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

1. În bani gata 210 coroane.
2. 3 jugăre pământ (uzufructul) 46 éor.
3. Dela fiecare număr de casă câte o spene curuz și 5' oche grâu, socotite toate în 110 coroane.
4. Lemne pentru învățătorul 40 cor.
5. Ajutor dela stat 594 coroane.
6. Scripturistica 10 coroane.
7. Conferință 20 coroane.
8. Dela fiecare mort unde va fi poftit 80 fil. și
9. Locuință în natură cu supraedificate și intravilan.

De văruițul, curatoratul și încălzitul salei de învățământ se îngrijește comuna bisericască.

Cvincenalele se vor cere dela stat.

Alesul are să presteze serviciile cantonale în sf. biserică și să instrueze pe școlari cântările bisericăști fără altă remunerație.

Peșițiile concursuale, instruate conform legilor în vigoare, au să se adreseze comitetului parohial din Pădurani (Maroserdőd), pe calea oficiului protopopesc din Belinț (Belenceze, Temes-megye), iar reflectanții sunt poftiți ca, în decursul terminului concursual, să se prezenteze în sf. biserică din Pădurani, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Întrucât reflectanții sunt din alt tract, și au fost încă în funcție, trebuie să alătore și atestat dela protoprezbiterul respectivului tract.

*Comitetul parohial.*

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârb*, protopresbiter.

—□—

3—3

### Licitațiune minuendă

În urma ord. V. Consistor ort. român din Oradea-mare, Nr. 322 Bis. 1912, prin aceasta se publică concurs de licitațiune minuendă, pentru întreprinderea zidirei unei biserici nouă în comuna bisericască ort. română Serghis (u. p. Serges) cottul Bihor, protopresbiteratul Peștelui, pe ziua de 28 martie (10 aprilie) 1912, la 3 ore p. m. în sala de învățământ a școalei de stat din loc, oferită de comitetul acelei școale, pentru scopul amintit.

1. Prețul de exclamare 21026 cor. 23 fileri.
2. Reflectanții vor avea să depună vadiu de 10% înainte de începerea licitațiunii în bani, sau în hârtii de valoare.
3. Participanții la concurs nu-și pot formula nici un fel de pretenziune față de comuna bisericască pentru participarea lor la licitațiune.
4. Planul și preliminarul de spese, se pot vedea în cancelaria Prea On. Oficiu protopopesc — fiind co-

municație la Șerghiș anevoioasă, — în M. Telegd, orele oficioase. — Condițiunile se vor publica înai de licitare, în ziua licitării.

5. Comitetul parohial își rezervă dreptul de-a în întreprindere lucrările de edificare a bisericei a lui reflectant, în care va avea mai multă încredere fără privire la rezultatul licitațiunii.

Șerghiș 13/26 faur 1912.

*Petru Popa*  
preot, preș. com. par.

*Comitetul parohial*  
*Dimitrie Vușcan*  
preot, notarul com.

Pentru estras: *Ales. Munteanu* protopop.

—□—

1.

Pentru renovarea școalei gr. or. română din muna Murani (Temesmurány) protopresbiteratul Tinșorii, conform planului și preliminarului de sp. aprobat de Ven. Consistor sub Nr. 517/1912 și revă de oficiul edil de stat, se publică licitațiune minuendă pe lângă următoarele condițiuni:

- Licitațiunea se va ține în 27 martie (9 aprilie) a. c. la 2 ore după amiaz în școala gr. or. rom. din l.
2. Prețul exclamării este de 9248 cor. 83
3. Licitanții au să depună 10% din prețul exclamării ca vadiu.

4. Planul, preliminarul de spese precum și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial gr. or. român din loc.

5. Pentru participare la licitațiune licitanții nu pot forma drept la diurne și spese de călătorie.

Comuna bisericască își rezervă dreptul a da în întreprindere renovarea școlii acelu măiestru, în care va avea mai multă încredere.

Murani, la 3/16 martie 1912.

*Comitetul parohial*  
2.

—□—

## Clopot cu jumătate de pret

greu de 60—70 chile și cu sunet foarte frumos, se poate cumpăra dela Oficiul parohial din Miersig, protopopiatul Tinca



La Librăria Diecezană din Arad

se află de vânzare

Molitvelnicul cu litere latine

legat à cor. 14.

